

Norské politické strany

Vývoj politických stran

Počátky

- Venstre, založená 1884, předseda Johan Sverdrup
- Høyre, založena také v roce 1884
- Arbeiderpartiet, 1887

Volby a volební právo

- Všeobecné volební právo pro muže od roku 1898, pro ženy od 1913
- Snaha o co největší poměrnost a „spravedlnost“ voleb do Stortingu
- Větší počet voličů a větší poměrnost vedly k sílící Arbeiderpartiet

Politické strany a jejich vývoj

VENSTRE

- Na počátku parlamentarismu se jednalo o střet dvou stran – liberální Venstre a konzervativní Høyre
- Se silící Arbeiderpartiet (dříve Det Norske Arbeiderpartiet – DNA) Venstre ztrácí, po 1. sv. válce nikdy nedosáhla více než 20%, dnes kolem 5%
- Během 20. století několikrát ve vládě

Høyre

- Nejsilnější a většinu času jediný pravicový subjekt v parlamentu
- Z počátku úřednická strana, před všeobecným volebním právem velmi silná hlavně ve velkých městech
- Do roku 1928 časté střídání u moci s Venstre

Arbeiderpartiet

- Strana dělníků, sociálnědemokratická strana
- S rozšiřujícím se volebním právem silnější podpora, v minulosti výrazně levicová
- První krátké vládnutí v roce 1928, další vláda od roku 1935 do 1963, v tomto období předseda Einar Gerhardsen – landsfaderen
- Budování sociálního státu – velferdsstaten
- Ap s krátkými přestávkami u moci až do roku 1981

Arbeiderpartiet II

- V 80. a 90. letech strana vedena první předsedkyní a premiérkou Gro Harlem Brundtland, landsmoderen
- Od roku 1983 Brundtlandkommisjonen u OSN – zaměření na životní prostředí a chudobu, na přelomu tisíciletí ředitelka WHO (světová zdravotnická organizace)
- Kolem roku 2000 strana ztrácí podporu, zisk mezi 20 a 30%, předseda Jens Stoltenberg
- Utøya

Fremskrittspartiet

- Strana Pokroku, založena 1973
- Pravicová, často označovaná za populistickou a protiimigrační
- Strana požaduje výraznější čerpání Oljefondet
- Od roku 2013 poprvé ve vládě společně s Høyre
- Předsedkyní Siv Jensen

Další politické strany

- Senterpartiet – farmářská strana středu, 5-10%, několikrát součástí vlády
- Kristelig Folkeparti – Křesťanská strana lidová, silnější na jihu a západě, 5-10%, několikrát součást vlády
- Sosialistisk Venstreparti, založena jako Sosialistisk Folkeparti v roce 1961, od 1975 jako SV, mezi lety 2005 a 2013 ve vládě s AP, zisky kolem 10%, klesající tendence

Aktuální stav

- Erna Solbergs regjering
- Od roku 2013 jako koalice stran Høyre a Fremskrittspartiet (Frp), blåblå regjering
- Pravicová vláda omezující sociální stát a státní výdaje, od roku 2018 v koalici i Venstre, od 2019 také Kristelig Folkeparti
- Předsedkyní vlády je Erna Solberg (první předseda vlády z Bergenu)

Zdroje:

- www.regjeringen.no
- www.stortinget.no
- www.snl.no – store norske leksikon
- HROCH, M. - KADEČKOVÁ, H. - BAKKE, E. 2005. *Dějiny Norska*. 1. vydání, Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. 340 s. ISBN 80-7106-407-6.